Plan pou Paran Fè Lekti Lakay

Siksè Elèv

Jadendanfan jiska 5ème Ane Eskolè

PLAN SA A GEN LADAN:

- Poukisa fè lekti lakay enpòtan
- Resous pou paran
- Aktivite pou ede pitit ou aprann eleman lekti yo

  - ✓ Ladrès nan Aktivite fonemik
  - ✓ Ladrès Fonetik
  - ✓ Mo Kouran
  - ✓ Metriz
  - ✓ Vokabilè
  - ✓ Konpreyansyon

Plan pou Paran Fè Lekti Lakay

Siksè Elèv

Jadendanfan jiska 5ème Ane Eskolè

Paran,

Ou se premye pwofesè pitit ou e fè lekti ak pitit ou se yon fason ki demontre ou ankouraje aprann li ak ekri bonè. Ede asire pitit ou li nan nivo ane eskolè li anvan li rive nan twazyèm ane se youn nan bagay ki pi enpòtan ou ka fè pou prepare l pou lavni. Lè w fè lekti ak pitit ou pou 30 minit pa jou e fè kèk estrateji senp vin yon pati nan woutin ou chak jou, ou ka fè yon enpak pozitif sou siksè pitit ou nan lekòl. Nou kontan ba ou Plan pou w Fè Lekti Lakay sa a, ki gen ladan resous ak estrateji pou ede pitit ou vin yon lektè ki pi konpetan!

Sensèman,

Department of English Language Arts
Division of Academics

i-Ready se yon evalyasyon sou Entènèt elèv yo pran nan lekòl. *Rapò i-Ready Paran* an bay yo nòt espesifik ak nivo plasman pou pitit ou a. Paj de (2) ak twa nan rapò a bay plis enfòmasyon sou eleman oubyen domèn lekti yo evalye yo. Plan sa a bay aktivite ak resous pou devlope e ranfòse ladrès lekti pitit ou a nan chak domèn yo teste yo.

Ladrès Fonolojik: Ladrès fonolojik se konpreyansyon mo yo pale konpoze ak diferan pati e chak pati sa yo fè yon son. Paj: 6-7
Ladrès Fonetik: Enstriksyon sou ladrès fonetik anseye timoun kijan pou konekte son yo tande ak mo moun pwononse ak lèt yo wè nan mo moun ekri. Paj: 8-9
Mo Kouran: Mo kouran se mo ki parèt pi souvan nan sa timoun li. Paj:10-14
Vokabilè: Vokabilè se non pou mo yon elèv konnen. Paj: 17-18
Konpreyansyon: Literati: Konpreyansyon: Literati:
Dekri abilite yon elèv pou l konprann kalite tèks moun abityèlman imajine, oubyen istwa ki pa reyèl. Paj:19-21
Konpreyansyon: Tèks Enfòmasyonèl: Konpreyansyon: Tèks Enfòmasyonèl dekri abilite yon elèv pou l konprann kalite tèks ki abityèlman reyèl. Liv sou syans oubyen istwa se egzanp tèks enfòmasyonèl, menmjan ak atik jounal oubyen magazin. Paj: 19-21

READ! Reading is the KEY to Learning.

Èske w te konnen?

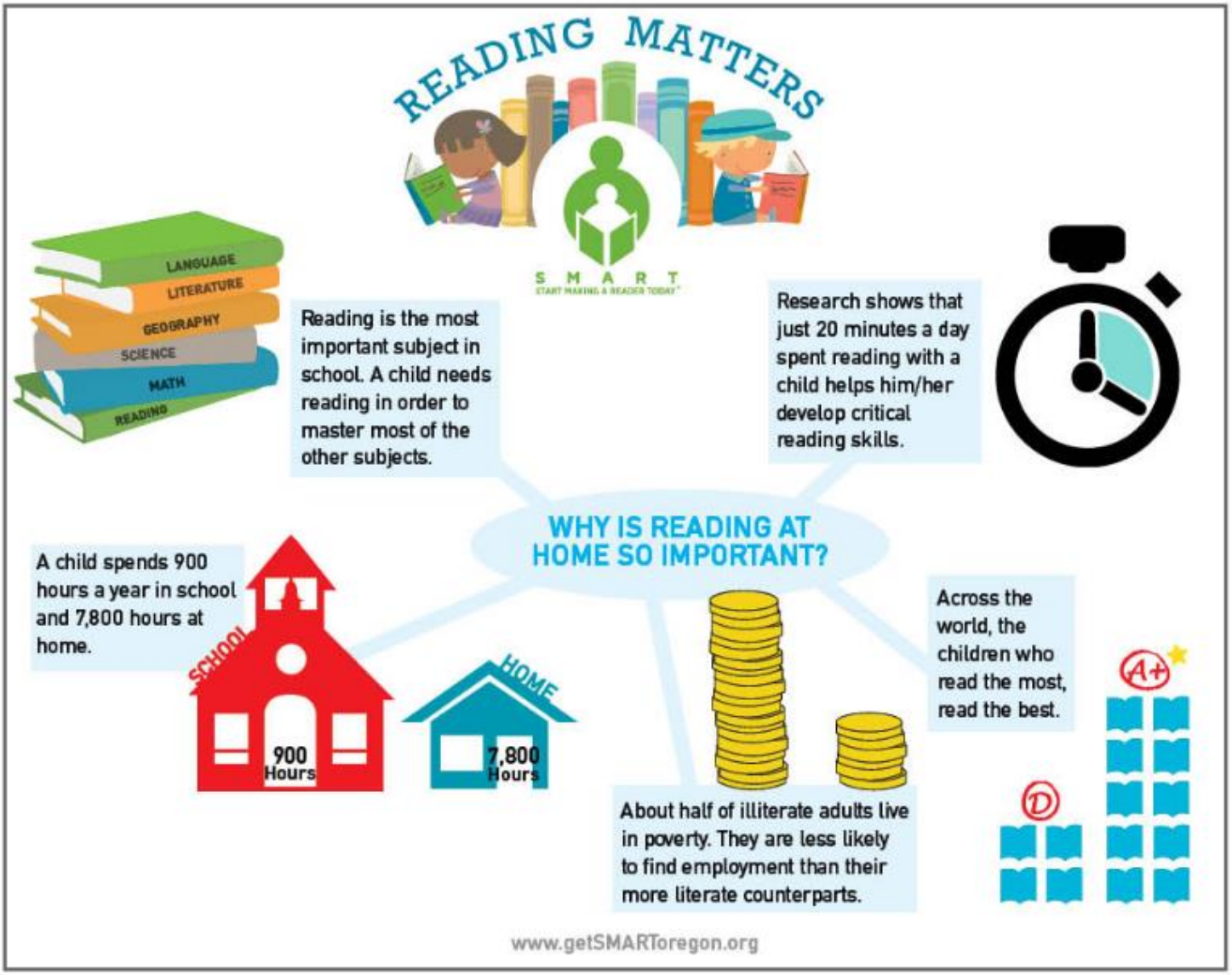

1. Lekti se sijè ki pi enpòtan nan lekòl. Yon timoun bezwen konn li pou l ka konprann pifò lòt sijè yo.

2. Nan twazyèm ane eskolè, elèv fè tranzisyon soti nan aprann fè lekti pou fè lekti pou aprann. Elèv twazyèm ane eskolè ki pa li nan nivo ane eskolè yo gen kat fwa plis chans pou yo kite lekòl nan lekòl segondè pase lòt kamarad yo ki gen konpetans nan lekti.

3. Yo estime yo depanse plis pase $2 milya chak ane pou elèv ki refè yon klas akoz yo gen pwoblèm nan lekti.

4. 85 pousan delenkan jivenil gen pwoblèm nan lekti.

5. Plis adilt edike, se plis chans yo genyen pou yo jwenn yon bon travay aplentan avèk bon benefis. Mwayèn salè pa semèn ogmante avèk chak nivo edikasyon.

6. Karyè edikasyonèl 25-40 pousan timoun Ameriken an peril paske yo pa li byen ase, vit ase oubyen fasil ase.

Lekòl Leta Miami-Dade County

Division of Academics, Elementary English Language Arts

Plan pou *Fè Lekti Lakay* pou Siksè Elèv

Fè lekti ak pitit ou se yon fason ki demontre ou ankouraje aprann li ak ekri bonè. Ou ka enfliyanse siksè pitit ou a nan lekòl lè w fè lekti tounen yon woutin lakay ou chak jou. Rechèch montre elèv ki fè lekti omwen 30 minit pa jou fè meyè nòt pse 90/100 elèv ki nan menm nivo avèk yo nan egzamen estandadize yo. Èske ou vle ede pitit ou a gen siksè nan lekòl? Li senpleman bezwen fè lekti.

KISA M KA FÈ POU M SIPÒTE PITIT MWEN?

Fè lekti lakay avèk pitit ou chak jou (omwen 30 minit) avèk liv yo renmen. Men kèk fason pou w fè sa:

- Li byen fò pou pitit ou.
- Koute pitit ou ki ap li.
- Li youn aprè lòt (ou li yon liy, e yo repete l).
- Li ansanm anmenm tan.
- Reli oubyen rebay istwa ou pi renmen yo.
- Pale ak pitit ou sou lekti a.

Pandan w ap li:

- Mande pitit ou pataje sa yo sonje.
- Poze kesyon sou lekti a.
- Pale sou pati ou pi renmen yo.
- Pale sou sa ou aprann nan lekti a.
- Pale sou kòman foto nan liv la konekte ak mo nan paj la.
- Ede konekte lekti a ak lavi pitit ou a oubyen ak lòt liv li te li.

Lekti Kòmanse nan Kay la:

Bonjan patisipasyon paran se yon eleman kle nan ***Plan Fè Lekti Lakay*** la. Anplis ede pitit ou grandi ak kè kontan e ansante, sa ki pi enpòtan ou ka fè pou yo se ede yo devlope ladrès lekti.

Sijesyon pou ede w devlope ladrès lekti lakay pitit ou:

Jadendanfan

- Li liv kote fen istwa a previzib pou pitit ou. Anseye li pou l tande e pwononse mo ki repete, tankou non pou koulè, chif, lèt ak animal. Li liv kote fen istwa a previzib ede timoun konprann kijan istwa pwogrese. Yon timoun aprann fasilman ekspresyon ki familye e li repete yo, nan pretann li ap fè lekti.
- Pratike son lang nan li liv ki rime e jwe jwèt mo senp (pa egzanp, *Konbyen mo ou ka kreye ki sonnen tankou mo "bat"?*)

Premye Ane Eskolè

- Montre relasyon ant son ak lèt pitit ou a ap aprann sou etikèt, bwat, jounal ak magazin.
- Koute pitit ou a ki ap li mo ak liv ki sot lekòl la. Pran pasyans e koute pandan li ap pratike. Fè l konnen ou fyè de fason li fè lekti.

Dezyèm ak Twazyèm Ane Eskolè

- Devlope metriz lekti nan fè pitit ou li awotvwa e touche mo li rate yo e ede l li yo kòrèkteman. Si w kanpe pou w konsantre sou yon mo, fè pitit ou a reli tout fraz la pou asire li konprann siyifikasyon an.
- Fè eko e repete lekti tèks ou seleksyone yo ap amelyore fasilite lekti e ogmante konpreyansyon.

Katriyèm ak Senkyèm Ane Eskolè

- Devlope metriz lekti nan fè pitit ou a reli liv li abitye li.
- Devlope andirans nan fè lekti 30 minit vin tounen yon woutin chak jou nan kay la.
- Devlope metriz lekti nan fè pitit ou a li awotvwa e touche mo li manke yo e ede l li mo sa yo kòrèkteman. Si w kanpe pou w konsantre sou yon mo, fè pitit ou a reli tout fraz la pou asire li konprann siyifikasyon an.
- Devlope konpreyansyon lekti nan pale avèk pitit ou a sou lekti li ap fè a. Poze l kesyon sou nouvo mo yo. Pale sou sa ki rive nan istwa a. Pale sou pèsonaj, plas, ak evènman yo. Poze l kesyon sou nouvo enfòmasyon li aprann nan liv la. Ankouraje l pou fè lekti pou kont li.

*Enfòmasyon sa a soti nan piblikasyon "Helping Your Child Become A Reader" (Aprann Pitit Ou Vin Yon Lektè) Depatman Edikasyon Etazini ak "Put Reading First" (Mete Lekti An Premye) Patenarya pou Lekti.

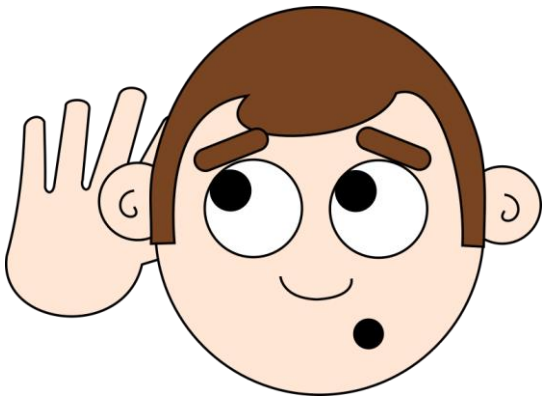

Ladrès Fonolojik

Ladrès fonetik se abilite pou tande e distenge son.
Sa gen ladan:

- **Rekonèt son, poukont yo ak nan mo**
- **Ajoute son nan mo**
- **Mete mo apa e dekoupe yo nan diferan son yo genyen**
- **Deplase son**

Aktivite pou Devlope Ladrès Fonolojik:

☐ Bat men ou pandan w ap separe mo yo an silab. Mande pitit ou a bat men li pou chak silab nan yon mo.

☐ Make kantite silab ki nan non moun ki nan fanmi an, ki nan manje yo pi renmen, eks.

☐ Bay pitit ou a yon ti machin (tankou yon ti machin bwat Alimèt). Ekri yon mo ki gen 5 lèt oubyen plis sou yon moso papye avèk espas nan mitan lèt yo. Fè pitit ou a kondui pase machin nan sou chak lèt pandan li ap repete son lèt la. Fè pitit ou a kòmanse kondui machin nan dousman sou lèt yo epi rekondui sou yo ankò enpe pi vit. Kontinye jiskaske l di mo a nan yon bon vitès.

☐ Pou ede pitit ou a dekoupe (separe) son nan mo:

- o Bay pitit ou a 4-7 blòk, ti grenn kolye, ti grenn yo jwe bengo oubyen atik ki sanble ak yo. Di yon mo e fè pitit ou a deplase yon objè pou chak son nan mo a.

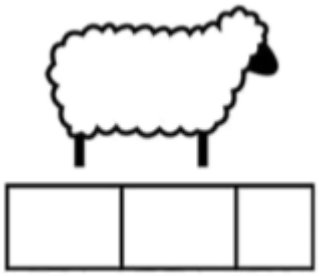

- o Jwe jwèt Tèt, Zepòl, Jenou, ak Zòtèy avèk son. Di yon mo e fè pitit ou a touche tèt li pou premye son an, zepòl li pou dezyèm son an, ak jenou li pou twazyèm son an pandan li ap repete chak son.
- o Sote pou son. Di yon mo e fè pitit ou a sote pou chak son nan mo a pandan li ap repete son an.

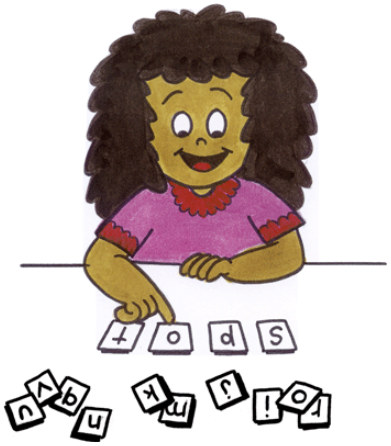

Ladrès Fonetik

Ladrès se abilite pou konprann relasyon ant lèt ak son yo reprezante. Sa gen ladan

- **Rekonèt modèl lèt enprime ki reprezante son an**
- **Modèl silab yo**
- **Pati mo yo (prefiks, sifiks, ak rasin mo yo)**

Konsòn Digraf ak Melanj Komen:

bl, br, ch, ck, cl, cr, dr, fl, fr, gh, gl, gr, ng, ph, pl, pr, qu, sc, sh, sk, sl, sm, sn, sp, st, sw, th, tr, tw, wh, wr

Konsòn Trigraf Komen:

nth, sch, shr, spl, spr, squ, str, thr

Vwayèl Diagraf Komen:

ai, au, aw, ay, ea, ee, ei, eu, ew, ey, ie, oi, oo, ou, ow, oy

Aktivite sou Fonetik:

☐ Fè son melanje e fè pitit ou a ekri lèt ki mache ak son yo.

☐ Fè jwèt mo ki konekte son avèk silab ak mo (pa egzanp, si lèt "l-a-t-e-r" eple “later”, kòman ou eple “hater?’’ Konbyen silab ki nan ‘‘later?).’’

☐ Ekri mo – Anpil timoun renmen voye e resevwa nòt, e ekri se yon bon fason pou ranfòse ladrès fonetik. Mete nòt pou pitit ou a nan valiz lekòl li oubyen sou zorye li. Fè yon fanmi oubyen yon zanmi voye yon lèt pa lapòs pou pitit ou a. Chak fwa pitit ou a resevwa yon nòt fè li ekri repons la. Pa okipe w de fason li eple mo yo. Olyedesa, fè pitit ou a di mo yo nan fason li kapab.

☐ Fè lachas pou mo – Chwazi yon melanj e fè pitit ou a chèche senk atik ki kòmanse avèk son sa a. Pandan li jwenn chak objè yo, ede pitit ou a ekri mo yo sou yon lis. Pa egzanp, si son ou vize sa a se "bl", timoun nan ka jwenn e ekri ‘‘blanket,’’ ‘‘blood,’’ ‘‘blue,’’ ‘‘blizzard,’’ ‘‘blast’’.

☐ Sijesyon pou ede pitit ou a pwodui son avèk mo yo:

- o Premye Son – Fè pitit ou a pwononse premye son nan mo a e devine daprè foto oubyen lòt son ki tou pre yo. Tcheke mo ki ekri a de fwa pou w wè si l matche ak mo timoun nan devine a.
- o Son ak Melanj – Fè pitit ou a pwononse chak son yo separeman (sss aaa t). Sa rele fè son mo "sounding it out" fè l sonnen, e di mo ansanm (sat). Se yon "melanj".
- o Pati yo Abitye – Lè pitit ou a kòmanse li mo ki pi long, fè l pote atansyon sou pati nan mo a li deja konnen. Pa egzanp, yon mo tankou “presenting”, pitit ou a ka deja konnen prefiks pre-, mo “sent,” ak fen -ing.

☐ Jwe jwèt “Memory” oubyen “Go Fish” nan itilize konsòn ak vwayèl diagraf, trigraf, ak melanj

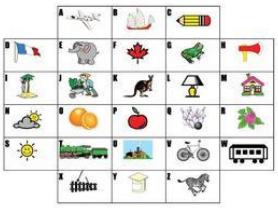

Mo Kouran

Mo kouran parèt anpil nan Anglè oryante,
men yo pa fasil pou dekode nan premye etap enstriksyon lekti yo.

- **Mo sa yo enpòtan pou konpetans nan fè lekti**

- **Kontak ak mo sa yo toutan ak memorizasyon enpòtan pou elèv li vit e byen**

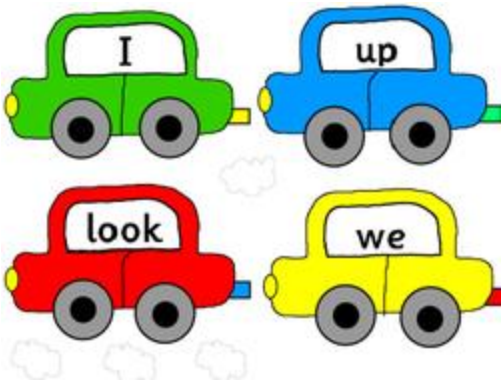

Aktivite sou Mo Kouran:

☐ Liv Mo – Timoun ka kenbe yon liv mo. Pliye e klipse ak papye katon blan, plim, ak kreyon se sa sèlman yo bezwen. Ajoute mo kouran nan liv pa yo. Yo ka itilize liv yo kòm referans lè yo ap li nouvo tèks.

☐ Detektif Mo – Envite timoun yo pou yo tounen detektif mo kouran. Yo ka lokalize mo yo ki nan materyèl enprime yo rankontre nan vi yo chak jou.

☐ Jwèt Mo – Bengo se jwèt konsistan yo pi renmen. Lè yo ap jwe bengo, pandan w ap site chak mo, kontwole pou asire yo rekonèt mo kouran yo e plase ti pyès yo sou yo lè sa apwopriye. Lòt jwèt senp ki ka ede anseye yo mo gen ladan lòt jwèt komen yo renmen 'hangman.'

☐ Aktivite avèk Kat - Kreye kat pou mo yo rankontre souvan yo.
(Gade nan paj ki ap suiv yo pou mo yo rankontre souvan daprè nivo ane eskolè)

☐ Memorizasyon – Kreye de (2) kat pou chak mo yo rankontre souvan yo. Mete kat yo fas anba atè a e youn aprè lòt eseye matche mo ki idantik yo.

☐ Vwa Komik – Montre pitit ou a kat la, e fè l li yon mo ak yon vwa tankou wobo, yon vwa granmoun, yon vwa pike/pèsan, ak yon vwa mons.

☐ Fè Fraz – Ba yo kat mo kouran yo. Ankouraje yo konbine divès mo pou yo ka fè fraz.

Klas Jadendanfan • Mo Kouran

1. I
2. can
3. the
4. we
5. see
6. a
7. like
8. to
9. and
10. go
11. you
12. do
13. my
14. are
15. he
16. with
17. is
18. little
19. she
20. was
21. for
22. have
23. of
24. they
25. said
26. want
27. here
28. me
29. this
30. what
31. help
32. too
33. has
34. play
35. look
36. where
37. good
38. who
39. come
40. does

1. a
2. and
3. are
4. can
5. do
6. for
7. go
8. has
9. have
10. he
11. here
12. I
13. is
14. like
15. little
16. look
17. me
18. my
19. play
20. said
21. see
22. she
23. the
24. this
25. to
26. was
27. we
28. where
29. with
30. you
31. does
32. not
33. school
34. what
35. down
36. out
37. up
38. very
39. be
40. come
41. good
42. pull
43. fun
44. make
45. they
46. too
47. jump
48. move
49. run
50. two
51. again
52. help
53. new
54. there
55. use
56. could
57. live
58. one
59. then
60. three
61. eat
62. no
63. of
64. under
65. who
66. all
67. call
68. day
69. her
70. want
71. around
72. by
73. many
74. place
75. walk
76. away
77. now
78. some
79. today
80. way
81. why
82. green
83. grow
84. pretty
85. should
86. together
87. water
88. any
89. from
90. happy
91. once
92. so
93. upon
94. ago
95. boy
96. girl
97. how
98. old
99. people
100. after
101. buy
102. done
103. every
104. soon
105. work
106. about
107. animal
108. carry
109. eight
110. give
111. our
112. because
113. blue
114. into
115. or
116. other
117. small
118. find
119. food
120. more
121. over
122. start
123. warm
124. caught
125. flew
126. know
127. laugh
128. listen
129. were
130. found
131. hard
132. near
133. woman
134. would
135. write
136. four
137. large
138. none

1. ball
2. blue
3. both
4. even
5. for
6. help
7. put
8. there
9. why
10. yellow
11. could
12. find
13. funny
14. green
15. how
16. little
17. one
18. or
19. see
20. sounds
21. boy
22. by
23. girl
24. he
25. here
26. she
27. small
28. want
29. were
30. what
31. another
32. done
33. into
34. move
35. now
36. show
37. too
38. water
39. year
40. your
41. all
42. any
43. goes
44. new
45. number
46. other
47. right
48. says
49. understands
50. work
51. because
52. cold
53. family
54. friends
55. have
56. know
57. off
58. picture
59. school
60. took
61. change
62. cheer
63. fall
64. five
65. look
66. open
67. should
68. their
69. won
70. yes
71. almost
72. buy
73. food
74. out
75. pull
76. saw
77. sky
78. straight
79. under
80. wash
81. baby
82. early
83. eight
84. isn't
85. learn
86. seven
87. start
88. these
89. try
90. walk
91. bird
92. far
93. field
94. flower
95. grow
96. leaves
97. light
98. orange
99. ready
100. until
101. about
102. around
103. good
104. great
105. idea
106. often
107. part
108. second
109. two
110. world
111. also
112. apart
113. begin
114. either
115. hundred
116. over
117. places
118. those
119. which
120. without
121. better
122. group
123. long
124. more
125. only
126. our
127. started
128. three
129. who
130. won't
131. after
132. before
133. every
134. few
135. first
136. hear
137. hurt
138. old

1. a
2. about
3. after
4. again
s. all
6. also
7. always
8. am
9. an
10. and
11. another
12. any
13. are
14. around
15. as
16. ask
17. at
18. ate
19. away
20. back
21. be
22. because
23. been
24. before
25. best
26. better
27. big
28. black
29. blue
30. both
31. bring
32. brown
33. but
34. buy
35. by
36. call
37. called
38. came
39. can
40. carry
41. clean
42. cold
43. come
44. could
45. cut
46. day
47. did
48. different
49. do
50. does
51. done
52. don't
53. down
54. draw
55. drink
56. each
57. eat
58. eight
59. even
60. every
61. fall
62. far
63. fast
64. find
65. first
66. five
67. fly
68. for
69. found
70. four
71 · from
72. full
73. funny
74. gave
75. get
76. give
77 go
78. goes
79. going
80. good
81. got
82. green
83. grow
84. had
85. has
86. have
87. he
88. help
89. her
90. here
91. him
92. his
93. hold
94. hot
95. how
96. hurt
97. I
98. if
99. in
100. into
101. is
102. it
103. its
104. jump
105. just
106. keep
107. kind
108. know
109. laugh
110. let
111. light
112. like
113. little
114. live
115. long
116. look
117. made
118. make
119. man
120. many
121. may
122. me
123. more
124. most
125. much
126. must
127. my
128. myself
129. never
130. new
131. no
132. not
133. now
134. number
135. of
136. off
137. old
138. on

Metriz

Metriz se abilite pou w li ase vit e konprann sa w li. Sa gen ladan:

- **Rekònèt mo otomatikman**
- **Rekonèt mo avèk presizyon**
- **Itilizasyon ekspresyon**

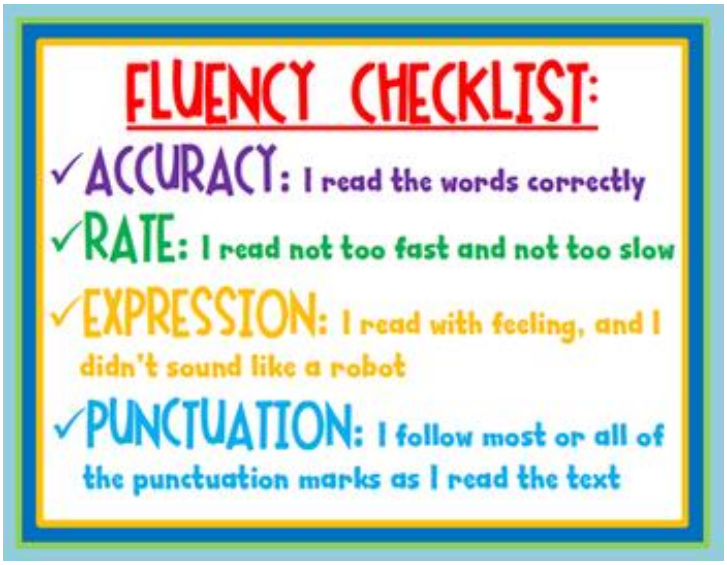

Aktivite pou Gen Metriz:

☐ Lekti Repetitif - Chwazi yon pasaj ki pa pral twò difisil pou pitit ou a. Li pasaj la awotvwa pou pitit ou a, aprèsa li l ansanm, ede pitit ou a jwenn nenpòt mo difisil. Ansuit, fè pitit ou a li pasaj la pou ou avèk yon konsantrasyon sou presizyon. Finalman, fè pitit ou a li pasaj la pou ou ankò, pote atansyon sou metriz ak ekspresyon. Objektif la se pou li mo yo byen e natirèl.

☐ Itilize diferan vwa – Lè w ap li pasaj yon istwa ki familye, eseye fè pitit ou a li ak diferan vwa. Li istwa a ak yon vwa sourit, yon vwa kòbòy, oubyen yon vwa prensès. Se yon lòt fason pou fè repetisyon lekti, e li ajoute amizman nan pratike lekti.

☐ Li pou diferan odyans – Li awotvwa se yon fason pou kominike ak yon odyans. Lè yon lektè konsyan de odyans la, li konnen lekti a dwe fèt ak fasilite e yon fason ekspresif. Bay pitit ou a divès opòtinite pou l li pou yon odyans. Pitit ou a ka li pou nounous, animal, frè/sè, vwazen, granparan – nenpòt moun ki vle tande. Se yon bon fason pou montre sa li te aprann nan repetisyon lekti.

☐ Anrejistre lekti a – Aprè pitit ou a fin fè pratik yon pasaj, fè li enrejistre li avèk yon radyo kasèt, telefòn, oubyen aprarèy 'MP3'. Yon fwa li anrejistre l, pitit ou a ka tande lekti li a e suiv li nan liv la. Souvan, li ap vle anrejistre li ankò e fè l pi byen toujou!

☐ Lè w ap li yon istwa, itilize ekspresyon ki apwopriye pandan dyalòg la. Ankouraje pitit ou a pou l imite ekspresyon ou yo. Pale ak li sou kisa ekspresyon an vle di. Egzanp: Si pèsonaj la kontan paske li prale sou plas piblik, li dwe imite vwa moun sa a. Ankouraje pitit ou repete fraz kle oubyen dyalòg yo.

☐ Fè pitit ou a pratike "lekti" nan liv chan ou pi renmen an. Sa devlope asirans e ede pitit ou a idantifye tèt li kòm yo lektè.

☐ Repete youn aprè lòt avèk pitit ou a liy nou pi renmen nan yon powèm. Li ap imite diksyon ou ak fason ou eksprime w.

Vokabilè

Vokabilè se konesans ak memwa elèv la genyen sou siyifikasyon mo: sa gen ladan:

- Vokabilè Reseptif
    - Mo nou konprann lè n ap li oubyen lè moun ap pale avèk nou

- Vokabilè Ekspresif
    - Mo nou konprann byen ase pou n itilize yo lè n ap pale e ekri

Aktivite sou Vokabilè:

□ Li awotvwa – Kontinye li awotvwa pou pitit ou menm aprè l fin ka li poukont li. Chwazi liv ki depase nivo pitit ou a paske yo ka genyen vokabilè ki pi jeneral.

□ Gade mo yo anvan – Anvan ou li pou pitit ou oubyen avèk li, fè yon lekti rapid nan liv la, chwazi de (2) mo ou panse ki ka enteresan oubyen nouvo pou pitit ou a. Di pitit ou a ki mo yo ye e kisa yo vle di. Pandan w ap li liv la, fè pitit ou a koute mo sa yo.

□ 'Hot potato' -

- Jwe 'hot potato' avèk sinonim yo (mo ki gen menm sans). Chwazi yon mo, e aprè, pitit ou a dwe chèche yon lòt mo ki vle di menm bagay. Chanje plas avèk li jiskaske okenn nan nou pa ka jwenn yon lòt mo. Pa egzanp, ou ka di, "Cold," e pitit ou a ka di, "Freezing." Aprè sa ou ka di, "Chilly," e nou ka kontinye jwe. Eseye jwèt la ankò avèk omonim (mo ki gen sans opoze).
- Jwe 'hot potato' avèk prefiks oubyen sifiks yo. Prefiks dis-, mis-, non-, pre-, re-, ak un- moun itilize yo anpil. Pami sifiks moun itilize anpil genyen -able/ -ible, -ed, -er, -est, -ful, -ish, -less, -ly, -ment, ak -ness.
- Jwe 'hot potato' avèk kategori yo. Pou timoun ki pi jèn yo, kategori yo kapab senp: animal domestik, rad, manm fanmi. Pou timoun ki pi gran yo, kategori yo kapab pi konplèks: Gè Revolisyon an, astwonomi, ekspresyon matematik.

□ Koleksyon Mo – Fè chak manm nan fanmi an chèche mo enteresan yo tande nan jou sa a. Nan lè soupe oubyen lè dòmi, fè tout moun pataje mo yo te kolekte a e fè yo di kisa yo panse mo sa a vle di. Si timoun nan bay yon move siyifikasyon, gide l pou l ka jwenn siyifikasyon ki kòrèk la. Eseye itilize kèk nan mo yo nan konvèsasyon nou.

□Jwe "kategori" avèk pitit ou a. Site yon sijè tankou "ekosistèm" e mande pitit ou a pou l panse ak tout lòt mo ki gen rapò ak sijè sa a. Sa se yon fason ekselan pou l devlope konesans li sou mo!

□ Lè ou li yon liv sou yon sijè, mande li pou l di ou tout mo ki gen rapò ak sijè a. Pa egzanp: Si ou li yon liv konsènan dinozò, li ka di ''Tyrannosaurus Rex, paleontologist, herbivore, carnivore, fossil.'' Ajoute lòt mo pou ede l elaji sa l di a.

Konpreyansyon

Konpreyansyon se kapasite pou konprann e pran sans yon tèks. Sa gen ladan:

- Pote atansyon a enfòmasyon ki enpòtan
- Entèprete sans ki espesifik nan tèks la
- Idantifye ide prensipal la
- Reponn kesyon yo vèbalman
- Aplike nouvo enfòmasyon ou jwenn nan lekti a

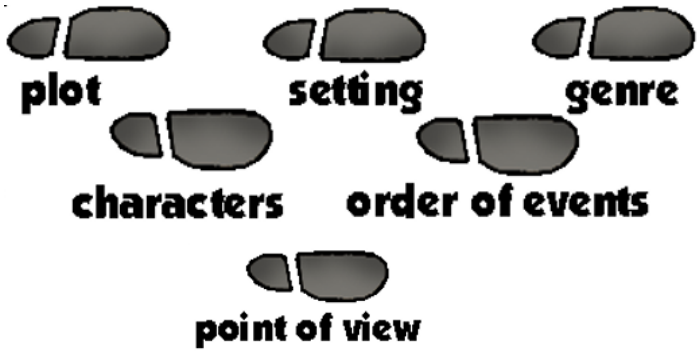

Aktivite sou Konpreyansyon:

□ Klase desen anime – Chwazi yon seri desen anime nan jounal dimanch la. Koupe chak kare e melanje kare yo. Fè pitit ou a mete yo nan lòd e dekri kisa k ap pase. Ankouraje pitit ou a pou l itilize mo tankou premyèman, dezyèmman, ansuit, finalman, eks.
□ Konpreyansyon chak jou – Poze pitit ou kesyon tankou kiyès, kisa, kilè, ki kotè, poukisa, kijan konsènan yon evènman ki te pase pandan jounen li an. Yon fwa pitit ou konfòtab pou l reponn kesyon sa yo konsènan eksperyans li, eseye poze l kesyon konsènan yon liv nou te li ansanm.

Lekti Imajinè
□ Anvan lekti a – Montre l tit liv la ak otè a. Gade foto ki sou kouvèti liv la e mande l, “Kisa w panse ki pral pase nan istwa sa a? Poukisa?” Sa ap ede pitit ou a etabli objektif pou lekti.
□ Pandan lekti a – Kanpe tanzantan e mande pitit ou a pou l di ou kisa k pase nan istwa a jiska prezan oubyen kisa l prevwa ki pral rive. Ou ka mande pitit ou opinyon l tou. “Èske w panse pèsonaj sa a fè yon bon bagay? Kijan w santi w konsènan chwa sa a? Eksplike nenpòt mo ki nouvo.
□ Aprè lekti a – Mande pitit ou a pou l ba w soti ankò depi nan kòmansman, e mande l opinyon li tou. “Ki pati w te pi renmen ? Èske w ta rekòmande liv sa a bay yon zanmi w ?”

Lekti ki Reyèl
□ Anvan lekti a – Montre l tit liv la ak otè a. Gade foto ki sou kouvèti liv la e mande l, “Kisa ou panse ou pral aprann nan liv sa a? Poukisa?” Sa ap ede pitit ou a konsidere sa l deja konnen sou sijè a. Gade tab matyè yo.
□ Pandan lekti a – Pa bliye gran soutit yo, tit yo, nòt akote yo, oubyen lòt enfòmasyon sou paj la. Jèn lektè gen tandans bliye sa yo li, donk, se yon bon ide pou montre otè a mete anpil enfòmasyon nan “ekstra” sa yo.
□ Aprè lekti a – Mande pitit ou a, “De kisa istwa a plis pale? Kisa ou ta toujou vle konnen? Ki kote ou ka chèche konnen?

Lòt Ide
□ Diskite mo ki gen rapò ak istwa tankou pèsonaj yo, pwoblèm, ak solisyon. Pa egzanp, “Kijan Frè Wright yo te jwenn yon solisyon pou ede avyon yo a vole pou pi lontan?” Si timoun nan pa konnen, montre l imaj la oubyen li paj la ankò.
□ Poze kesyon konsènan karaktè pèsonaj yo. Egz. Ki pèsonaj ou panse ki te janti? Ki pèsonaj ki te otoritè? Kijan w fè konnen? Si pitit ou a pa konnen, ba li yon repons. Ou ka oblije fè sa plizyè fwa jiskaske pitit ou a ka fè sa.
□ Ankouraje refleksyon ki pwofon lè w mande, “Si istwa a te kontinye, kisa w panse ki t ap pase aprè?”
□ Ede pitit ou a fè koneksyon avèk pwòp eksperyans li pandan l ap li. Ou ka di, “Èske gen yon bagay ou li nan istwa a ki raple w yon bagay?”

Lòt Kesyon Literè/Istwa Imajinè

Anviwònman:

*Nan ki anviwònman istwa a ap dewoule? (lè, andwa)
*Ki enpòtans anviwònman an genyen pou pèsonaj yo ak sekans evènman yo?
*Fè yon deskripsyon pwofon konsènan detay kle ki nan anviwònman an?

Pèsonaj:

*Kijan ou t ap dekri pèsonaj yo?
*Kisa ki te motive pèsonaj la pou l_____?
*Kisa pèsonaj la t ap fè? Ak kisa pèsonaj la t ap panse e/oubyen kisa l te santi?
*Kijan aksyon pèsonaj la te afekte sekans evènman nan istwa a?
*Kijan pèsonaj la te reyaji devan defi yo?

Sekans gwo evènman:

*Ki gwo evènman ki te genyen nan istwa a?
*Fè yon deskripsyon pwofon sou evènman ki gen nan istwa a oubyen nan sèn nan. Itilize DETAY KLE pou w dekri evènman yo.

Plan:

*Ki moun pèsonaj yo ye?
*Kisa yo te vle (objektif yo)?
*Kisa pwoblèm nan te ye?
*Kijan yo te rezoud li?
*Kijan istwa a fini? Rezime l.

Konklizyon:

*Rakonte istwa a. Fè sa avèk presizyon.
*Kisa ki mesaj santral la? Tèm nan?
*Kijan imaj yo kontribye nan istwa a?

Objektif otè a:

*Ki objektif otè a te genyen lè l t ap ekri istwa a? Soutni repons ou.
*Baze sou evidans ki nan tèks la, ki pwendvi otè a?
*Kisa w note konsènan mo otè a chwazi pou dekri pèsonaj yo, anviwònman an, evènman yo, ak plan an?
*Ki teknik literè li te itilize?
*Kijan atmosfè / ton an te ye?

Koneksyon:

*Konpare e fè yon kontras ant istwa ki nan menm estil la. (tèm, pèsonaj, anviwònman, chwa mo, plan, gwo evènman).
*Kijan konesans ou te genyen anvan ede w apwofondi konpreyansyon ou sou_____?

Lòt Kesyon Literè/Istwa Reyèl

Sijè prensipal:

*Sou kisa tèks la plis anseye oubyen enfòme nou? Kijan prezantasyon tèks la sipòte konpreyansyon ou?
*Kisa ki SIJÈ PRENSIPAL tèks sa a?
*Ki DETAY KLE ki sipòte done enpòtan konsènan Sijè Prensipal la?

Sekans Enfòmasyon yo:

*Nan ki lòd otè a ban nou enfòmasyon konsènan sijè a? (Kòmansman, Mitan, Fen)
*Konpare e fè yon kontras ant estrikti jeneral evènman, ide, konsèp oubyen enfòmasyon ki nan 2 oubyen plis tèks.

Gran ide ak Detay Kle:

*Ki ide santral ki pi enpòtan nan tèks la?
*Di sou kisa tèks la plis pale?
*Ki ide jeneral ki genyen nan sa w li e sa w aprann? Rezime tèks la.

Mo kle:

*Ki mo ki pi enpòtan nan tèks la?
*Ki mo ki anseye w sou Sijè Santral la? Kisa yo vle di?

Konklizyon:

*Ki DETAY KLE ki gen nan tèks la?
*Ki konklizyon lojik ou ka fè konsènan detay ou te aprann konsènan Sijè Prensipal la?

Objektif otè a:

*Poukisa otè a te ekri tèks sa a?
*Ki pwendvi otè a?
*Kijan otè a prezante tèks la? Poukisa?
*Eksplike kijan otè a itilize rezon ak evidans pou sipòte pwen li fè pase nan tèks la.

Koneksyon:

*Konpare e fè yon kontras ant sijè prensipal la ak lòt sijè yo.
*Eksplike relasyon oubyen entèraksyon ant de (2) oubyen plis moun, evènman, ide oubyen konsèp

Resous pou Plan *Lekti Lakay*:

Resous ki anba yo ofri pitit ou lyen sou Entènèt pou meyè resous nasyonal, eta, ak lokal sou Entènèt. Resous sa yo sipòte e konplete Plan *Lekti Lakay* nou an.

‘myON’, ki disponib atravè pòtal elèv la, se yon anviwònman pèsonalize pou aprann li/ekri ki gen ladan:

- Kontni lekti dijital amelyore
- Atik nouvèl chak jou yo ekri pou elèv
- ‘The Lexile® Framework for Reading’
- Zouti dènye kri pou aprann li/ekri
- Sistèm metrik entegre pou kontwole aktivite ak devlopman

Bibliyotèk MDCPS sou Entènèt http://virtuallibrary.dadeschools.net/ ofri aksè a zouti rechèch 21yèm syèk ekstrawòdinè pou lekòl elemantè ak segondè nan kay oubyen nan lekòl.

‘ABDO Digital’ https://abdodigital.com/login/ , non itilizatè ak modpas: miamidade, miamidade, o ri yon ti koleksyon “eBooks” (liv sou Entènèt) pou elèv lekòl elemantè, mwayen ak segondè, li prezante tab o pou kontni, rechèch mo kle, ak makè pou paj liv. Li konpatib pou ‘Mac’ ak ‘PC’. Non itilizatè ak modpas miamidade, miamidade

‘TumbleBook Library’ (Elemantè) http://asp.tumblebooks.com/Home.aspx?categoryID=13, non itilizatè ak modpas: miamidade, miamidade, se yon koleksyon sou Entènèt ki gen liv anime, avèk foto ki ap pale, ki anseye timoun kè kontan ki gen nan lekti nan yon fòma y ap renmen. Yo te kreye TumbleBook nan pran liv desen ki egziste deja, ajoute animasyon, son, mizik ak narasyon pou pwodui yon liv ki gen imaj elektwonik ou ka li, oubyen fè moun li pou ou. Koleksyon sa a gen ladan liv ann Espayòl, egzamen konpreyansyon nan lekti, estimilasyon sèvo ak jwèt, ansanm ak resous pou pwofesè. Nou ka wè tout sit Entènèt la ann Espayòl tou. Non itilizatè ak modpas: miamidade, miamidade

Sistèm Bibliyotèk Piblik Miami-Dade ofri sèvis bon kalite, tankou liv pou timoun sou fòm enprime ak dijital ki reflete bezwen enfòmasyon, edikasyon, ak rekreyasyon kominote nou an.

“Just Read, Families!” (Annik Li, Fanmi yo!)
http://www.fldoe.org/academics/standards/just-read-fl/families

Resous Adisyonèl pou Plan "*Read-at-Home" (Fè Lekti Lakay)*:

PBS Parents: http://www.pbs.org/parents/

U.S. Department of Education

Family, School, and Community Engagement Webinar Sessions:
http://www.nationalpirc.org/engagement_webinars/archives.html

Reading Rockets http://www.readingrockets.org/

Scholastic http://www.scholastic.com/parents/

readwritethink http://www.readwritethink.org/parent-afterschool-resources/

Storyline http://www.storylineonline.net

We Give Books **http://gws.ala.org/content/we-give-books#.WaRy-vqGPcs**

Kids Reads http://www.kidsreads.com/

Library of Congress http://www.read.gov/kids/